

Er vannbransjen klar for felles kompetanseløft?

Av Einar Melheim

Einar Melheim er sivilingeniør fra NTH, senest direktør for Norsk Vann, nå seniorkonsulent samme sted.

«Hemmelige tjenester»

Vann og avløp har blitt karakterisert som «hemmelige tjenester», – ikke uten grunn. Vi som har jobbet med vann og avløp i mange år må ta mye av skylden for det. Vi ønsket minst mulig oppmerksomhet om faget. Når mediene viste interesse, var det som regel etter rørbrudd, dårlig drikkevannskvalitet eller uhell og situasjoner vi helst ville være foruten. Det beste var om vi kunne få gjøre jobben i fred uten vanskelige spørsmål fra pågående journalister.

Samfunnskritisk infrastruktur

Fritt sitert etter Odd Børresens omtale av Amerika: «Jeg vet ikke helt når det begynte ...», men rundt tusenårsskiftet endret holdningen seg. Flere og flere i vannbransjen innser at økt interesse om «samfunnskritisk infrastruktur» fra innbyggere og politikere er viktig for omdømme, bevilgninger, faglig utvikling og rekruttering. Siste årene er kommunikasjon løftet opp som et betydningsfullt tema innenfor vann og avløp, både i kommunenes daglige virke, på konferanser og i ulike nettverk. Kommunikasjonssjef Fredrik Vinthagen i Svenskt Vatten har sagt det på sin måte: «Det hjelper ikke hvor god faglig jobb vi gjør hvis vi ikke klarer å fortelle det til andre».

Drikkevannet er utsatt

Kvaliteten på drikkevannet har vært tema i presen gjentatte ganger i høst. Vannverkene står overfor en rekke utfordringer for å kunne produ-

sere et godt og trygt drikkevann i Norge. Klimaendringer og ekstremnedbør gir økt risiko for forurenset drikkevann, og det er behov for økt vannbehandling og tiltak for å sikre den omfattende infrastrukturen. Det er viktig å beskytte vannverkene bedre mot angrep og uønskede hendelser, og vannverkene trenger kompetansestøtte når kritiske situasjoner oppstår. Fornyelsestakten på det omfattende vannledningsnettet må fordobles, og det trengs kompetanse og teknologiutvikling som grunnlag for de store investeringene.

Statsbudsjettet 2016 – ambisjoner uten budsjettdekning

Høstens budsjettforslag fra Helsedepartementet og Justisdepartementet inneholder fyldige problembeskrivelser og ambisjoner på drikkevannsområdet. Da er det påfallende at det ikke samtidig er avsatt midler til dette arbeidet i noen av budsjettproposisjonene. Norsk Vann har spurt om Stortinget kan akseptere at befolkningens viktigste næringsmiddel nok en gang skal falle mellom alle stoler i en fragmentert, statlig vannforvaltning, som ikke følger opp Stortingets føringer på området. Tiden er overmoden for et minimum av statlige midler på drikkevannsområdet, som kan understøtte den viktige jobben vannverkene og vannbransjen selv gjør for å sikre et godt og trygt drikkevann til alle.

Behov for bærekraftig forvaltning

Det er behov for enorme investeringer i ledningsnettene framover for å møte utfordringer som befolkningsvekst, sentralisering, vedlikeholds- etterslep og klimaendringer. Nøkkelen til en langsiktig og bærekraftig forvaltning av ledningsnettene ligger i kompetanse og evne til å utvikle og ta i bruk ny teknologi. Verdikjeden består av en rekke aktører med ulike funksjoner: Kommuner/VA-selskaper, rådgivere, entreprenører, leverandører samt FoU- og undervisningsinstitusjoner. For å møte framtidige krav og utfordringer må alle aktører utvikle robuste kompetansemiljøer og disse miljøene må samarbeide. Dagens mange små og fragmenterte kurs- og opplæringsmoduler klarer ikke å tilfredsstillere det samlede nasjonale kompetansebehov uten å være en del av et større og mer robust fagmiljø.

Vannbransjens kompetansesenter

Dette er bakgrunnen for initiativet for å etablere vannbransjens nasjonale kompetansesenter for ledningsteknologi i tilknytning til NMBU på Ås. Målet er å videreutvikle og formidle kompetanse som er helt nødvendig for å møte teknologiske endringer og opprettholde funksjonen i VA-transportsystemet gjennom å samle ressurser og innovativt potensiale. Ideen om å etablere kompetansesenteret har til nå fått aktiv støtte fra kommuner og leverandører. For at kompetansesenteret skal kunne etableres og bli en suksess, er det avgjørende at også resten av vannbransjen blir med som aktive støttespillere. Med alle aktører med på lasset øker også muligheten for nødvendig statlig investeringsstøtte.